

[Anne Grete Holmsgård]

vil være nogle, der tager over for at have et job på fastlandet, og der er også nogle, der bliver tvunget ud i det, selv om reglerne nu er blevet formuleret på en sådan måde, at man kan få understøttelse, når man bor på øerne, hvis man er villig til at tage ophold på fastlandet, i det øjeblik man får tilbudt et arbejde.

Men hvis vi skal have en befolkning, der består både af voksne, af børn og af ældre, så er det nødvendigt at have beskæftigelsesmuligheder på øerne, som er bedre end dem, der eksisterer i dag. Det er nødvendigt, at folk ikke skal bruge mange timer på transport hver dag. Det er nødvendigt, at ældre mennesker, i det øjeblik de har brug for støtte i form af enten en plejehjemsplads eller en beskyttet bolig eller en hjemmehjælp, kan blive på øerne og få den service. Det er nødvendigt, at børnene har mulighed for at gå i skole på øerne, i hvert tilfælde de mindre årgange, og ikke allerede fra de tidlige klasser skal sendes over på fastlandet for at gå i skole.

Hvis man skal sige noget generelt om øerne – de har jo mange forskellige størrelser og ser meget forskellige ud – må man konstatere, at landbruget spiller en temmelig vigtig rolle. Samtidig er det åbenlyst, at det, der sker inden for hele landbruget – det rammer selvfølgelig også øerne – er en centralisering: brugene sammenlægges. På en enkelt ø har vi set, hvad det har medført: der er blevet et stort brug, og det ejes af én person, som ikke bor på øen.

Man må tænke i andre baner end med hensyn til det meste af den landbrugsproduktion, der er på øerne i dag. Jeg ved godt, at der er meget store forskelle på, hvad der sker, men en stor del af øerne har en udstrakt kornproduktion, og det er måske ikke den smarteste produktion inden for landbrugssektoren. Der peges da også i miljøministerens redegørelse på andre muligheder, navnlig en mere intensiv dyrkning.

Nu var jeg ikke selv med på miljøudvalgets tur til øerne i det sjællandske øhav her i sidste uge, men jeg har ladet mig fortælle, at bl.a. her har man gode erfaringer med frugtavl, og det er formentlig noget, der også kan udnyttes på andre øer. Af andre ting, der bliver peget på i redegørelsen, er fåreavl. Man kunne også tænke sig grønsagsproduktion, f.eks. en biodynamisk grønsagsprodukti-

on, som en mulighed for at udvikle en anden type landbrug/frugtavl/grønsagsbrug på øerne end det, der foregår i øjeblikket.

Det er klart, at det kræver støtte fra det offentlige. Det kræver støtte helt ned på det niveau, hvor man skal tage stilling til, om det kan svare sig at omlægge produktionen. Hvad vil det give af konsekvenser? Hvad er der af muligheder for at omlægge produktionen? Jeg er sikker på, at man kan få masser af virkelig gode ideer fra øboerne selv. Det er helt klart, at vi aldrig var nået så langt i denne diskussion uden øboerne, uden Øsamenslutningen, som hele tiden har været parat til at diskutere med os og er kommet med mange gode forslag til os, når det handlede om, hvordan man kunne videreudvikle øerne, så de bliver levedygtige på længere sigt.

Men landbrugsproduktion gør det selvfølgelig ikke alene. En anden mulighed, der er nævnt i redegørelsen, er håndværkerhuse. Nu virker det lidt stort, når man tænker på mange af øerne, for de er jo temmelig små, og håndværkerhuse virker måske nok lovlig store. Det, man f.eks. kunne tænke på, var, om det offentlige kunne sikre de håndværkere, der faktisk bor på øerne, hvad enten de fungerer som håndværkere eller som noget andet i dag, en løn. Så kan de fungere som håndværkere på deres egen ø eller på flere af de øer, der ligger i nærheden af hinanden. Det er klart, at det formentlig ikke er økonomisk ladsiggørligt i de fleste tilfælde, for de skal bruge megen tid på transporten mellem øerne, og de vil måske blive udkonkurreret af håndværkere, der kommer fra fastlandet. Men man kunne jo godt tænke i de baner, der hed offentlige projekter, hvor man sikrede, at der var håndværkere af forskellige typer på øerne. Man kunne også udnytte jobskabelsesloven til at sikre arbejdspladser på øerne.

Jeg tror, det var hr. Dræbye, der nævnte færgerne og bl.a. sagde, at princippet må være, at færgeselskaberne har hjemme på de øer, de betjener. Det kan jeg fuldt ud tilslutte mig. Jeg mener, det er vigtigt, at man satser på på længere sigt at have færgeordninger, hvor selskaberne hører hjemme på de enkelte øer, og hvor øboerne selv er med i færgeselskaberne. Det giver selvfølgelig ikke sikker beskæftigelse, men det giver mulighed for beskæftigelse for øboerne.